

Enkel besøksstrategi

Melkevatn-Hjertvatn-Børsvatn naturreservat

1 Innledning

Melkevatn-Hjertvatn-Børsvatn naturreservat (heretter omtalt som Melkevatn NR) ligger i Narvik kommune. Området ble fredet i 2011 som del av verneplanen for skog og området har naturverdier spesielt knyttet til rike høgstaudebjørkeskoger og dødvedrik furuskog. Verneområdet dekker et betydelig areal på rett i overkant av 60 000 dekar og er derfor å regne som et naturreservat av stor størrelse. Området har vært, og er fremdeles i dag, et mye brukt utfartsområde og det finnes mange interesser her knyttet til friluftsliv, jakt og fiske, hytter og reindrift, med mere. Det er derfor viktig med lett tilgjengelig informasjon om området og en strategi for bruken av det. Statusen som naturreservat innebærer allikevel et strengt vern og det er naturmiljøet som skal tillegges størst vekt i forvaltningsøymed. I løpet av 2022 fastsettes en egen forvaltningsplan for Melkevatn NR og denne besøksstrategien er utarbeidet som et vedlegg til denne. For utfyllende informasjon om naturverdier, historikk og annet, henvises det først og fremst til denne.

2 Kunnskapsgrunnlaget

Den besøkende

Det er ikke kjent at området benyttes i noen grad i forbindelse med kommersielt reiseliv og det antas at det kun er meget få tilreisende/utenbygds besøkende. Det er derimot mange lokale bruksinteresser knyttet til blant annet friluftsliv, jakt og fiske, private hytter og annet. Det finnes 11 private hytter i området. I tillegg har Røde Kors Ballangen en foreningshytte på Skjåfjellet og Ballangen Jeger og Fisk har en grillhytte ved Melkevatnet som er åpen for allmennheten. Røde Kors-hytta er også benyttet som vakthytte i forbindelse med utfartsdager på fjellet, spesielt under vinteren da det tradisjonelt har vært kjørt skiløype opp til Skjåfjellet i fra Djupåsen skole.

Ferdselsårer og tilrettelegging

Hoved-innfallsportene til verneområdet er i fra Djupåsen og opp til Skjåfjellet, inn Melkedalen mot Melkevatnet og via Hjertvatn. I tillegg kan en enkelt komme inn med båt over Børsvatnet. Det går flere turstier i området, men kun én er merket. Denne går fra Sjurvatn og opp til varden på Skjåfjellet. Stimerkingen vedlikeholdes av det lokale turlaget. Stien inn til Melkevatnet er delvis klopplagt og dette arbeidet er utført av Statskog. Det er i verneforskriften åpnet for å merke flere stier enn den som går opp til Skjåfjellet. Verneforskriften og forvaltningsplanen gir informasjon og retningslinjer rundt dette og dette er lagt ved som vedlegg også til besøksstrategien.

Vinterstid blir det kjørt skiløype opp til Skjåfjellet fra Djupåsen. Dette var igangværende aktivitet også før området ble vernet. Motorferdsel er i utgangspunktet ikke tillatt brukt i området, men det er blitt gitt jevnlig dispensasjoner for dette arbeidet. Løypekjøringen har blitt utført av hjelpekorps i

Ballangen, med hjelp fra Djupåsen grendelag. Retningslinjene/vilkårene for kjøring av skiløype ligger som vedlegg til besøksstrategien.

På nordsiden av Melkevatnet finnes det en grillhytte som eies av jeger- og fiskeforeningen. Denne står åpen for allmennheten og foreningen kjører årlig inn ved. Det har vist seg at det er for dårlig lagringskapasitet for ved i grillhytta og det hender at det går tomt i løpet av barmarksesongen. Grillhytta står i nærheten av en av de viktigste furuskogforekomstene i reservatet og det er uheldig om besøkende begynner å hugge egen ved i området. Det har fra foreningen vært ønske om å se på muligheter for å sette opp et vedskjul for å øke kapasiteten og sikre beholdningen av ved gjennom året. Dette er ikke et tiltak som forvaltningsmyndigheten kan stå for selv, men det vil være åpent for en slik søknad fra interesseorganisasjonene. Turstien til Melkevatn og området rundt grillhytta er mye brukt av besøkende og det har også vært rapportert om en del problemer med mengden tilfeldige dobesøk rundt omkring i området. Det er lite aktuelt å anlegge toalettfasiliteter i verneområdet all den tid det etterstrebes færrest mulige inngrep og problemet søkes først og fremst løst ved hjelp av informasjon til besøkende.

3 Målsetning

Målet med besøksstrategien er å legge til rette for at området fortsatt kan benyttes til friluftsliv og andre utmarksaktiviteter, samtidig som verneverdiene skal ivaretas på best mulig måte. Besøkende skal få enkelt tilgjengelig informasjon om naturverdiene som finnes i verneområdet.

4 Tiltaksplan

Informasjon

Det er i dag satt opp to plakater med informasjon om verneområdet. Én er plassert innerst i Melkedalen, den andre er plassert ved Børsvatnet, på samme sted som verneområdeplakaten til Børsvatn naturreservat. Plasseringen kan synes noe merkelig, men denne plassen er også en innfallsport til verneområdet for de som eventuelt kommer med båt over Børsvatnet (som ligger utenfor verneområdet). Begge plakater er etter gammel mal og blant annet er vernegrensene ikke oppdatert på kartene (etter revisjon av disse). Det skal utarbeides nye verneområdeplakater etter ny grafisk mal fra Miljødirektoratet. Ansvar for dette ligger hos Statsforvalteren. Det bør vurderes om det er behov for å sette opp disse på flere plasser enn i dag. Mulige plasseringer kan være i forbindelse med innfallsportene ved Hjertvatn og ved Skjåfjellet (se temakart i vedlegg 1).

I tillegg til verneområdeplakatene bør det lages en temaplakat om naturverdiene i skog som henges opp i forbindelse med grillhytta ved Melkevatnet. Det skal også lages en løsning for praktisk informasjon rundt do-besøk ute i naturen. Dette bør henges opp ved pressområder slik som rundt grillplassen.

Ferdselsårer

Under arbeidet med forvaltningsplanen ble det klart at det er en del usikkerhet rundt hvilke stier som er omtalt i verneforskriften. Disse bør gås opp og legges inn i kart. Dette arbeidet kan vurderes gjort i forbindelse med andre kommunale tiltak innenfor kartlegging av stier og andre ferdselsårer. Dersom noen av stiene viser seg å ikke lenger eksistere er dette også viktig informasjon å skaffe til veie. De stiene som er synlige i terrenget bør rapporteres inn til Kartverket. Skiløypa til Skjåfjell er heller ikke kartfestet helt nøyaktig med GPS-sporing. Dette arbeidet er foreslått utført av oppsynet.

5 Retningslinjer for besøkende i verneområdet

Avsnittet gir en oversikt over noen av de vanligste temaene det er spørsmål om i verneområdene. For utfyllende informasjon om bestemmelsene og retningslinjer for eventuelle dispensasjonssøknader henvises det til forvaltningsplanen.

Tabell 3: Regler og retningslinjer for Melkevatn-Hjertvatn-Børsvatn naturreservat. Tabellen viser en oversikt over vanlige spørsmål og temaer i verneområdet.

Aktivitet/Tema	Forskriftsref.	Regler og retningslinjer
Bålfyring	§ 3 punkt 5	Bålbrenning er tillatt så lenge dette skjer med nedfallen tørrkvist eller medbrakt ved. Det bør benyttes allerede etablerte bålplasser der dette er mulig. All vegetasjon (inkludert både døde og levende trær og busker) er fredet.
Jakt, fiske og sanking	§ 4 pkt 1, 2, 6	Jakt, fiske og fangst er tillatt så lenge det skjer i samsvar med annet gjeldende lovverk. Likeledes sanking av bær og matsopp så lenge de ikke er fredet etter annet regelverk. Vernet er heller ikke til hinder for uttak av ris til gammer, skjæring av skohøy eller annet uttak av materialer til bruk i doudji.
Telting	§ 3 punkt 4	Større teltleirer er forbudt etter verneforskriften på lik linje med andre arrangementer. Bestemmelsen er ikke til hinder for alminnelig privat teltslagning med noen få telt.
Fotturer og ferdsel	§ 5 punkt 3	Vernet er ikke til hinder for normal hensynsfull ferdsel til fots. Sykling og ridning kan kun gjøres på eksisterende stier og veger.
Motorisert ferdsel	§ 5 punkt 2	Motorisert ferdsel er i utgangspunktet forbudt i hele verneområdet. Det finnes enkelte unntak i forbindelse med nyttekjøring (se forvaltningsplanen). Vernet hindrer ikke bruk av motorbåt på Melkevatnet.
Hund		Verneområdet har ikke egne bestemmelser om båndtvang.
Arrangementer/gruppeturer	§ 3 punkt 4	Vernet er ikke til hinder for organiserte utflukter i regi av f.eks. skoleklasser eller turlag. Større arrangementer er derimot ikke tillatt i verneområdet og må eventuelt søkes.

Vedlegg 2: Retningslinjer for merking og rydding av sti

Det er åpnet for at det kan merkes, ryddes og vedlikeholdes et utvalg av eksisterende stier i verneområdet, uten at det må søkes om dette. Liste over disse stiene finnes i verneforskriftens § 4 pkt 10 og gjengis her:

- a. *fra Grunnvatn til hytte vest for Hestekovatnet*
- b. *fra Hjertvatnet til Ørretvatn og Sennvatn*
- c. *fra Hjertvatnet til Skårvatnet*
- d. *fra Hjertvatnet til Melkevatn*
- e. *fra Kvannmoen til Sennvatn*
- f. *fra Melkevatn til Skårvatn*
- g. *fra Rognstad til Melkevatn*
- h. *fra Sjurvatnet mot Sjøfjell*
- i. *fra Skårvatn til E fjordbotn*
- j. *fra Tømmervika til Røde Korshytta på Skjåfjellet.*

Tilsvarende arbeid på andre, eller nye stier, vil være søknadspliktig. Med rydding og vedlikehold menes det at det er anledning til å opprettholde stiens standard, men det er ikke anledning til å oppgradere eller utvide stien (det vil kreve søknad).

Rydding av vindfall eller gjengroing kan eksempelvis utføres inntil stiens opprinnelige bredde, men ikke utover dette. Stien kan heller ikke forbedres ved opparbeiding (legging av grus, planering eller annet). For merking av stier er det generelt ønskelig at dette skjer etter den norske standarden for stimerking (DNT s merkehåndbok), og at det gjennomføres av lag/foreninger og ikke privatpersoner. Tilsvarende har det blitt vurdert at skilting kan gjøres som del av merkingen etter merkehåndboka. Verneforskriften åpner ikke opp for klopplegging i de omtalte sti-traséene, men kan vurderes som kanaliseringstiltak for å skåne vegetasjon etter søknad.

I tillegg til de traséene som er listet i § 4, er det i forskriftens § 7 pkt 5 åpnet for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til tilsvarende arbeid på eksisterende stier i verneområdet som ikke er fanget opp av listen. Denne bestemmelsen omfatter altså ikke rydding av nye sti traséer i verneområdet. Rydding/merking av nye stier i området vil være søknadspliktig og behandles etter den generelle unntaksbestemmelsen i naturmangfoldloven. Ved eventuell søknad skal det gjøres en vurdering av nytten sett i sammenheng med det som allerede er eksisterende i verneområdet og prinsippet om samlet belastning skal vektlegges sterkt. Dispensasjoner for merking skal uansett i alle tilfeller kun gis til etablerte lag og foreninger. Dette har bakgrunn i ønske om garanti for kontinuitet i arbeid og vedlikehold av slik merking.

Vedlegg 3: Vilkår og retningslinjer for kjøring av skiløype

Statsforvalteren, kommunen og løypekjørerne har vinteren 2021 samarbeidet om å fastsette rammebetingelser for løypekjøring som skal balansere både verneområdestatusen/verneverdiene og behovet for kvalitet på skiløypa opp til Skjåfjellet. Det er meningen at disse skal evalueres og eventuelt revideres i forkant av sesongen 2022-2023. Ved eventuelle endringer vil besøksstrategien bli oppdatert da. Retningslinjene vil bli benyttet av forvaltningen som utgangspunkt for vilkår til dispensasjoner for skiløypekjøringen. Fra og med sesongen 2022-2023 er det ønskelig å få på plass flerårige dispensasjoner til arbeidet.

- Det kan kjøres løype på frossen og snødekt mark frem tom. 15. april hver sesong.
- For preparering av løype kan det kjøres inntil to (2) turer med én (1) snøskuter per uke. Alternativt kan det kjøres én (1) tur med to (2) snøskutere for å korte tiden det tar å preparere løypa. Det er en forutsetning at begge snøskuterne benyttes til å preparere løypa.
- Ved store snøfall (over 15 cm), mye vind, eller nediset spor kan det kjøres én (1) ekstra tur per uke for å holde løypa åpen. For påskehelgen (skjærtorsdag til 2. påskedag) gjelder dette én tur ekstra per dag.
- Det kan benyttes slodd med bredde inntil 1,5 meter og løypa kan prepareres med en bredde av inntil to ganger sloddens eller snøskuterens bredde.
- Ved spesielt bratte eller på annen måte spesielt vanskelige partier kan løypebredden økes på et avgrenset strekke for å sikre forsvarlige passeringmuligheter for møtende skiløpere.
- Dispensasjonen gjelder ikke for persontransport, men fører kan ta med seg en hjelpemann ved behov.
- Selve kjøringen kan utføres i samarbeid med/settes bort til **aktuell samarbeidspartner**.
- Hvis det er rein i området skal det tas spesielt hensyn til det.
- Kjøring skal føres i egen kjørebok jf. regler for bruk på side 1 i kjøreboka. Utfylt kjørebok sendes til Statsforvalteren i Nordland, Fridtjof Nansens vei 11, 8003 Bodø etter endt dispensasjonsperiode.